■ روزنامه فرهنگی، اجتماعی صبح ایران
■ صاحب‌امتیاز: سازمان صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران
■ مدیر مسئول: یوسف قوچانی غروی

جام جم

پنجشنبه ۱۱ بهمن ۱۴۰۳ | ۲۹ رجب ۱۴۴۶
۲۰ صفحه | سال بیست‌وپنجم - شماره ۶۹۷۰
Thursday | January 30 | 2025

■ تهران، بلوار میرداماد، جنب مسجد الغدیر، شماره ۱۲۹ ■ تلفن: ۲۳۰۰۴۰۰۰-۰۲۱
■ دورنگار تحریریه: ۲۳۰۰۴۴۳۳ ■ سازمان توزیع: ۶۱۹۳۳۰۰۰ ■ کدپستی: ۱۹۱۱۶۱۸۴۱۳
■ امور مشترکین: ۶۱۹۳۳۱۱۴ ■ سازمان آگهی‌ها: ۴۹۱۰۵۰۰۰ ■ شماره پیامک: ۳۰۰۰۱۱۲۴۰

تلفن گویا: ۲۳۰۰۴۴۴۴
چاپ: چاپخانه روزنامه جام جم
شاپا: ISSN1735-3637

■ پایگاه اطلاع‌رسانی روزنامه: www.jamejamdaily.ir
■ پست الکترونیکی: info@jamejamdaily.ir

هوشی که سر آمریکا را پراند!

چگونه نسخه چینی هوش مصنوعی باعث سقوط آزاد فناوری‌های آمریکایی شد؟

دیپ‌سیک، مدل هوش مصنوعی چینی، با قرارگرفتن در صدر جدول دانلودهای اپ‌استور اپل، سرمایه‌گذاران را شگفت‌زده کرد و باعث افت ارزش سهام شرکت‌های فناوری شد. دیپ‌سیک هفته پیش منتشر شد و به‌سرعت توجه طرفداران هوش مصنوعی و سپس کل صنعت فناوری - و جهان - را به خود جلب کرد. دونالد ترامپ، رئیس جمهور آمریکا، آن را «زنگ خطری» برای شرکت‌های آمریکایی خواند و گفت که این شرکت‌ها باید تلاش خود را بر «رقابت برای پیروزی» متمرکز کنند. ویژگی متمایز دیپ‌سیک این است که شرکت سازنده آن ادعا می‌کند این مدل با کسری از هزینه مدل‌های پیشرفته‌ای مثل اوپن اِی‌آی تولید شده، به‌این دلیل که به تعداد کمتری تراشه پیشرفته نیاز دارد.

دیپ‌سیک به‌زبان ساده

دیپ‌سیک یک چت‌بات هوش مصنوعی است که عملکردی مشابه چت‌جی‌پی‌تی دارد. این اپلیکیشن به‌صورت رایگان در اپ‌استور اپل قابل دسترسی است و دیپ‌سیک می‌گوید هدف آن «پاسخگویی به سؤالات شما و بهبود کارایی زندگی‌تان به‌شیوه‌ای مؤثر» است. براساس گزارش‌ها، توانایی این مدل در ریاضیات، برنامه‌نویسی و استدلال، با مدل O1 شرکت اوپن اِی‌آی که سازنده چت‌جی‌پی‌تی است، برابری می‌کند. چین می‌گوید که این پروژه با هزینه‌ای کم تولید شده است. پژوهشگران این اپلیکیشن می‌گویند ساخت آن تنها ۶ میلیون دلار هزینه داشته، که در برابر میلیاردها دلاری که شرکت‌های آمریکایی برای هوش مصنوعی خرج می‌کنند، بسیار ناچیز است.

دیپ‌سیک متعلق به کیست؟

دیپ‌سیک را لیانگ وِنفِنگ در دسامبر ۲۰۲۳ بنیان‌گذاری کرد و یک سال بعد مدل زبان بزرگ هوش مصنوعی خود را ارائه داد. اطلاعات زیادی درباره لیانگ موجود نیست. او از دانشگاه ژجیانگ با مدرک‌های مهندسی الکترونیکی و علوم کامپیوتر فارغ‌التحصیل شده اما اکنون در کانون توجه جهانی قرار گرفته است. لیانگ اخیرا در جلسه‌ای به میزبانی لی چیانگ، نخست‌وزیر چین، حضور یافت که بیانگر رشد چشمگیر جایگاه دیپ‌سیک در صنعت هوش مصنوعی است. برخلاف بسیاری از کارآفرینان آمریکایی در حوزه هوش مصنوعی که از سیلیکون ولی می‌آیند، آقای لیانگ پیشینه‌ای در بازارهای مالی نیز دارد. لیانگ مدیرعامل صندوق سرمایه‌گذاری «های‌فلایر» است که از هوش مصنوعی برای تحلیل داده‌های مالی و تصمیم‌گیری‌های سرمایه‌گذاری استفاده می‌کند، روشی که به آن «معاملات کمی» گفته می‌شود. در سال ۲۰۱۹، «های‌فلایر» اولین صندوق معاملات کمی در چین بود که توانست بیش از ۱۰۰ میلیارد یوان (۱۳ میلیون دلار) سرمایه جذب کند. در همان سال لیانگ در یک سخنرانی گفت: «اگر آمریکا می‌تواند در معاملات کمی پیشرفت کند، چرا چین نتواند؟» او سال گذشته در مصاحبه‌ای کم‌سابقه گفت: «صنعت هوش مصنوعی چین نمی‌تواند همیشه در نقش یک دنباله‌رو باقی بماند.» او ادامه داد: «معمولا می‌گوییم که فاصله‌ای یک یا دوساله بین هوش مصنوعی چین و آمریکا وجود دارد اما فاصله واقعی بین خلاقیت و تقلید است. اگر این وضعیت تغییر نکند، چین همیشه دنباله‌رو خواهد بود.»

لیانگ در پاسخ به اینکه چرا دیپ‌سیک باعث شگفتی سیلیکون ولی شد، گفت: «آن‌ها از دیدن یک شرکت چینی که به‌عنوان یک نوآور، و نه صرفا یک دنباله‌رو، وارد عرصه بازی آنها شده شگفت‌زده شدند ولی این موضوع برای اکثر شرکت‌های چینی عادی است.»

بلای آسمانی بر سر آمریکایی‌ها

دستاوردهای دیپ‌سیک این دیدگاه را که تنها بودجه‌های کلان و تراشه‌های پیشرفته می‌تواند هوش مصنوعی را پیش ببرد، زیر سؤال برده و آینده تراشه‌های پیشرفته را با ابهام روبه‌رو کرده است. وی سان، تحلیل‌گر ارشد مرکز تحقیقات کانترپوینت می‌گوید: «دیپ‌سیک نشان داده که حتی با منابع محاسباتی محدود نیز می‌توان مدل‌های پیشرفته هوش مصنوعی ایجاد کرد.» در مقابل، اوپن اِی‌آی با ارزش ۱۵۷ میلیارد دلار اکنون زیر ذره‌بین قرار دارد تا مشخص شود آیا می‌تواند برتری نوآورانه خود را حفظ و ارزش‌گذاری کلان و هزینه‌های سنگینش را بدون ارائه بازدهی چشمگیر، توجیه کند. کم‌بودن احتمالی هزینه‌های ساخت دیپ‌سیک، باعث آشفتگی بازارهای مالی در هفته گذشته شد و افت بیش از ۳ درصدی شاخص فناوری‌محور را به همراه داشت. در این میان ارزش سهام سازندگان تراشه و مراکز داده در سراسر جهان افت کرد. به‌نظر می‌رسد بزرگ‌ترین ضربه به اِن‌ویدیا وارد شده است، چراکه ارزش سهام آن در همان روز ۱۷ درصد سقوط کرد. این سازنده تراشه که پیش‌تر باارزش‌ترین شرکت جهان از نظر سرمایه بازار شناخته می‌شد، روز دوشنبه پس از اپل و مایکروسافت به رتبه سوم سقوط کرد. به گزارش فوربس، ارزش بازار این شرکت از ۳ و نیم تریلیون دلار به ۹/۲ تریلیون دلار کاهش یافت.

خروج چین از انزوای فناوری

موفقیت دیپ‌سیک برای دولت چین که به‌دنبال ایجاد فناوری مستقل از غرب است، دستاوردی بزرگ محسوب می‌شود. هرچند حزب حاکم چین تاکنون واکنشی نشان نداده اما رسانه‌های دولتی این کشور مشتاقانه گزارش داده‌اند که دیپ‌سیک «خواب را از چشمان غول‌های سیلیکون ولی و وال استریت ربوده» و در حال «متزلزل‌کردن» بازار سهام آمریکا است. مارینا ژانگ، استادیار دانشگاه فناوری سیدنی می‌گوید: «در چین، دستاوردهای دیپ‌سیک نشانه‌ای از رشد توانمندی‌های فناوری و خوداتکایی این کشور تلقی می‌شود.» موفقیت این شرکت به‌عنوان تاییدی بر پیشرفت برنامه‌های مربوط به نوآوری در چین در نظر گرفته می‌شود، دورانی نوین از رهبری فناوری داخلی که نسل جوان‌تری از کارآفرینان پرچمدار آن هستند اما او هشدار می‌دهد که این نگاه می‌تواند به «انزواطلبی» در حوزه فناوری دامن بزند.

اوقات شرعی

اذان ظهر: ۱۲:۱۸	نیمه شب شرعی: ۲۳:۳۴
غروب آفتاب: ۱۷:۳۰	اذان صبح فردا: ۰۵:۳۹
اذان مغرب: ۱۷:۴۹	طلوع خورشید فردا: ۰۷:۰۵

امروز در تاریخ

■ زادروز سیروس الوند، کارگردان/ ۱۳۲۹
■ زادروز احمد سمیعی گیلانی، نویسنده/ ۱۲۹۹

یادداشت

جواد منصوری | تحلیلگر مسائل بین‌الملل

مذاکره با آمریکا توجیهی ندارد

افرادی که به نظام سیاسی حکومتی آمریکا آشنایی دارند به‌خوبی می‌دانند این نظام سیاسی براساس یک اصول ثابتی از ابتدا تاکنون مدیریت شده است، بنابراین هر فردی در این کشور حکومت را به‌دست بگیرد یک‌سری اصول ثابت و لامتغیر در رفتارش وجود دارد. البته رؤسای جمهور آمریکا تفاوت‌هایی نیز در زمینه اجرا یا بعضی از اصول داشته‌اند اما به‌طور معمول در چند اصل تغییرناپذیر هستند ازجمله این‌که صرفا به منافع آمریکا فکر می‌کنند و مطلقا به منافع دیگران توجهی ندارند.

اصطلاح بسیار رایجی وجود دارد «آنچه مال من است مال من و آنچه مال توست درباره آن مذاکره می‌کنیم». بنابراین در این مذاکره به‌هیچ‌عنوان این‌گونه نیست که آمریکا از حق خود در مالکیت دیگران صرف‌نظر کند.

چه قبل از انقلاب و چه بعد از انقلاب خاطرات بسیاری از مذاکره با آمریکا در موضوعات مختلف داشته‌ایم و تمام این مذاکرات در نهایت به زیان ملت ایران تمام شده و هیچ مذاکره‌ای به نفع ملت ایران نبوده است. اگر کسی چنین مذاکره‌ای سراغ دارد آن را اعلام کند.

از بیانیه الجزایر تاکنون چندین بار با آمریکا در زمینه‌های مختلف مذاکره کرده‌ایم. در تمام این مذاکرات آمریکا رسما از اجرای تعهداتش سر باز زد و در آخرین مورد هم در برجام دیدیم که با چه وضعیتی مواجه شدیم.

بنابراین توجیهی برای مذاکره با آمریکا نمی‌بینم، البته ممکن است در برخی مقاطع و موضوعات جزئی و کوچک فقط مذاکره کنیم تا ببینیم نتیجه آن چه می‌شود ولی باید مطمئن باشیم در این مذاکره هرچند کوچک نیز انتظار این‌که طرف مقابل به تعهداتش عمل کند نداشته باشیم و خودشان هم به صراحت این موضوع را مطرح می‌کنند. به عنوان مثال در بیانیه الجزایر رسما نماینده آمریکا متعهد شد تمام اموال منقول و غیرمنقول ایران در آمریکا را به کشورمان برگرداند اما به گفته کارتر در کتاب خاطراتش، تمام اموال منقول و غیرمنقول ایران در آمریکا ۴۸/۷ میلیارد دلار بود که فقط ۸/۷ میلیارد دلار آن را به ایران دادیم. بنابراین مذاکره با آمریکا نتیجه‌ای ندارد.

البته آمریکا در حال حاضر آمادگی مذاکره ندارد چرا که بیشتر توجه خود را معطوف به مسائل داخلی کرده است، بنابراین مسئولان ما نیز نباید شتاب‌زده و با عجله در مورد مذاکره صحبت کنند.

رهبر انقلاب نیز در بیانات اخیرشان به صراحت اعلام کردند که در پشت لبخندهای دیپلماسی، باطن خبیث‌شان نهفته است. همچنین باید یادآور شد آیا عملکرد آمریکا طی ۱۵ ماه گذشته در منطقه به ما نشان نمی‌دهد که این دولت به هیچ‌یک از موازین اسلامی و بین‌المللی پایبندی ندارد؟ بنابراین اگر زمانی این کشور به تعهدات قبلی خود عمل کرد، می‌توانیم وارد مذاکره با آنها شویم. در حال حاضر همان‌طور که همه می‌دانیم آمریکا از قبل تعهداتی دارد که هنوز به آنها عمل نکرده است، بنابراین اگر آنها به برجام بازگشتند، می‌توانیم باب مذاکره را آغاز کنیم اما زمانی که حاضر نیستند تخلف خود را در برجام بپذیرند، مذاکره چه ثمری دارد.

یادداشت

علاءالدین بروجردی | عضو کمیسیون امنیت ملی

یمن نماد اقتدار و ایستادگی

اقدامات یمن در حمایت از مقاومت و آرمان فلسطین و همچنین جنبش حماس، به‌عنوان یک حرکت قابل‌توجه و حائز اهمیت در نظر گرفته می‌شود. نیروهای مسلح یمن، با اتکا به توانمندی‌های بومی و داخلی خود، در طول ماه‌های اخیر، نقشی بی‌سابقه در دفاع از مردم فلسطین ایفا کرده‌اند. این نقش‌آفرینی، نشان‌دهنده تعهد و عزم راسخ این کشور در حمایت از آرمان فلسطین و ایستادگی در برابر ظلم و تجاوز است. یمن، به‌عنوان یکی از محورهای اصلی جبهه مقاومت، طی ۱۵ ماه گذشته، اقتدار و توانایی خود را به نمایش گذاشته است.

این کشور، به‌رغم فشارهای نظامی و عملیاتی گسترده‌ای که از سوی آمریکا، بریتانیا و متحدان‌شان بر آن تحمیل شده و با وجود بمباران‌های مکرر مراکز و مواضع یمنی، همچنان با صلابت و استواری به دفاع از حقوق و مظلومیت مردم غزه، فلسطین و لبنان پرداخته است. مواضع یمن در این زمینه، همواره با شفافیت و قاطعیت اعلام شده است. تاریخ گواه این مدعاست که یمن همواره نماد برجسته‌ای از مقاومت در منطقه بوده است.

تجربه تاریخی نشان می‌دهد که نه‌تنها نیروهای اشغالگر انگلیسی و امپراتوری عثمانی، بلکه قدرت‌های منطقه‌ای مانند مصر و عربستان سعودی نیز در مواجهه با یمن با شکست روبه‌رو شده‌اند. بنابراین، مقاومت کنونی یمن در برابر فشارها و تهدیدات بین‌المللی، سرافرازی و اقتدار ملت و نیروهای مسلح این کشور را بیش از پیش نمایان ساخته است. در یک‌سال و نیم گذشته، یمن به طور فزاینده‌ای به «پاشنه آشیل» آمریکا و اسرائیل در منطقه تبدیل شده است. امنیت رژیم صهیونیستی، به‌عنوان اولویت اصلی سیاست خارجی این دو، همواره در صدر توجهات آنها قرار داشته است. بر همین اساس، بلافاصله پس از عملیات هفتم اکتبر، رئیس جمهور آمریکا با حضور در سرزمین‌های اشغالی، حمایت همه‌جانبه خود را از رژیم صهیونیستی اعلام کرد.

با وجود این، اقدامات نظامی آمریکا در یمن، از جمله بمباران‌های مکرر، نه‌تنها به نتیجه دلخواه نرسید، بلکه ناکارآمدی و ناتوانی آنها را به اثبات رساند. بنابراین، یمن امروزه به‌عنوان یک قدرت منطقه‌ای مطرح است و اقتدار خود را به رخ جهانیان کشیده است. در حال حاضر، کشورهای غربی ناگزیر به بازنگری در سیاست‌های خود در قبال یمن هستند و باید محاصره اعمال‌شده بر این کشور را کاهش دهند. به طور خلاصه، یمن با مقاومت و ایستادگی خود در برابر فشارهای خارجی، به‌عنوان نمادی از پایداری و سرافرازی در منطقه مطرح شده و نقش مهمی در دفاع از آرمان فلسطین ایفا کرده است. این کشور با تکیه بر توانایی‌های بومی و داخلی، توانسته به یک بازیگر قدرتمند منطقه‌ای تبدیل شده و معادلات سیاسی و امنیتی را در منطقه تحت تأثیر قرار دهد.

یادداشت

سیدرضا صدرالحسینی | کارشناس مسائل غرب آسیا

مقاومت، برگرفته از پویایی انقلاب اسلامی

رهبر انقلاب اسلامی در دیدار اخیر با جمعی از مسئولان نظام و سفرای کشورهای اسلامی مطالبی مهم و اساسی در خصوص بعثت به عنوان احیابخش بشریت بیان کردند. رهبر انقلاب در این دیدار همچنین با طرح این نکته اساسی که جامعه امروز ما هم نیاز به بعثت دارد و حرکت‌هایی که در جهان اسلام به ویژه در منطقه غرب آسیا مشاهده می‌کنیم به برکت بعثت و انقلاب اسلامی است، در حقیقت پیروزی‌های اخیر مقاومت در غزه و لبنان را نشانه‌هایی از حیات دائمی بعثت و پویایی انقلاب اسلامی بیان فرمودند.

رهبر معظم انقلاب همچنین درباره شخصیت ارزشمند و کم‌نمونه شهید سیدحسن نصرا... نکات بسیار مهمی را مطرح کردند و فرمودند: «مگر در جهان چند شخصیت والا از جهت ایمانی و شجاعت مانند سیدحسن نصرا... داریم؛ اینها زاییده بعثت رسول‌ا... و انقلاب اسلامی است.»

در واقع دشمنان بشریت تصور می‌کردند با به شهادت رساندن سیدحسن نصرا... می‌توانند به مقاومت و به‌ویژه حزب‌ا... ضربه بزنند اما اقدامات بعد از شهادت ایشان نشان داد حزب‌ا... زنده و پویاست و نه تنها پایان نیافته بلکه در مواردی با انگیزه بیشتر در مقابل رژیم صهیونیستی ایستادگی کرد و در حقیقت با حمایت مردمی می‌توان رژیم صهیونیستی را به زانو درآورد. فرمایشات رهبری نشان‌دهنده حرکت رو به جلوی مقاومت و برگرفته از انقلاب اسلامی است که بسیار مهم بوده و در حوزه فکری و اندیشه‌ای مقاومت تاثیر خواهد داشت. همچنین باید گفت راز ماندگاری مقاومت؛ حمایت مردمی و اعتقاد آحاد مقاومت به موضوعات مبنایی اسلامی است؛ یعنی در حقیقت مجموعه مقاومت به تفکر سنت‌گرایانه قرآنی که سنت الهی بر این قرار گرفته که مستضعفان، پیروزمندان جهان باشند، اعتقاد دارند و بر اساس این اعتقاد مبنایی و آیات الهی، حمایت همه‌جانبه مردم از مجموعه مقاومت غزه و حزب‌ا... نشان داد مردم و مقاومت می‌توانند استکبار جهانی و رژیم صهیونیستی را در این حوزه اخیر آشکارا به ذلت وادارند و همان‌طور که مشاهده می‌کنیم منطقه کوچک غزه توانست رژیم صهیونیستی را به زانو درآورد که این پیروزی ناشی از به‌کارگیری عقل و ایمان است.

پیشخوان

مدفون زیر برف

درباره «ذهن مه‌زده»
روایت هراس‌های یک سالمند

نویسنده: جی. برنلف
مترجم: سعیده جابانی
نشر: چشمه
سال انتشار: ۱۴۰۳

ذهن مه‌زده داستان سراستی دارد. پیرمردی هلندی و هفت‌وچهارساله زمانی متوجه می‌شود که دارد با بیماری آلزایمر درگیر می‌شود. ترس او از اینکه همسرش به این خاطر او را ترک کند، موجب می‌شود تا او این قضیه را از همسرش پنهان کند. او با ترس‌های زیادی در این مدت روبه‌رو می‌شود که آزارش می‌دهد اما این همه ماجرا نیست، زیرا روزی همسر او راز شوهرش را می‌فهمد. آنچه که روایت ذهن مه‌زده را درگیرکننده می‌کند، جنس ترس‌های پیرمرد است. او حالا در سنی است که به‌قول مشهور سرد و گرم روزگار را چشیده است. به‌سادگی هرچیزی نمی‌تواند در روحیه او خلل ایجاد کند و ترس‌هایش از جنس ترس‌هایی نیست که مردمان دیگر در زندگی روزمره با آنها دست‌وپنجه نرم می‌کنند. ترس‌های پیرمرد حالا عمیقا منحصر است به خود او. او ترس از رهاشدن در پیری دارد. از کسی می‌ترسد که سال‌ها در کنارش زندگی کرده است. از زنش تصویری نو می‌سازد، به آن بال‌وپر می‌دهد و درنهایت از آن می‌ترسد. هراس خاصی به دل راه می‌دهد و زمانی که همسرش از این قضیه باخبر می‌شود هم این واهمه از بین نمی‌رود. از لحظه شروع کتاب او ترسیده است. از زمانی که او در مورد برف و علاقه به آن حرف می‌زند، او کلافه و ترسیده است. برف ذهن اوست. همه‌چیز در زیر آن دفن شده است.

درجهت عکس

احمدرضا مداح/ فارس

زیبایی در مناجات

آشوب رنگ‌ها در مسجد نصیرالملک شیراز هوش هر تماشاگری را از سر می‌پراند. معماری باشکوه این مسجد و شیشه‌کاری‌های خاص آن باعث شده این مسجد به عنوان نمادی از معماری مساجد ایران معرفی شود.

جهان
معمای پهپادی حل شد!
■ پهپادهای مرموزی که باعث وحشت در نیوجرسی شده بودند، پهپادهایی بودند که اداره هوانوردی فدرال به آنها مجوز پرواز داده بود.
کیوآرکد را اسکن کنید

بین‌الملل
رسیدن به شادمانی
■ تصاویر بوران برف در فرودگاهی در روسیه در فضای مجازی فراگیر شده است، تصاویری که بلندشدن هواپیما در این شرایط را نشان می‌دهد.
کیوآرکد را اسکن کنید

حادثه
هواپیما در آتش
■ در تازه‌ترین سانحه هوایی در کره جنوبی، هواپیمای ایرباس A321 بوسان پیش از برخاستن، آتش گرفت و خاکستر شد!
کیوآرکد را اسکن کنید

جهان
سقوط جنگنده آمریکایی
■ یک جنگنده اف-۳۵ آمریکایی در پایگاه نیروی هوایی «ایلسون» در نزدیکی شهر «فربنکس» آلاسکا سقوط کرد و کاملا منهدم شد.
کیوآرکد را اسکن کنید